

Тема семінарського заняття
«Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади»

Навчальні питання

1. Поняття виконавчої влади та її місце в державному урядуванні
2. Система органів виконавчої влади в Україні
3. Порядок формування, склад і компетенція Кабінету Міністрів України
4. Організація і порядок діяльності Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України
5. Конституційний статус і система центральних органів виконавчої влади та місцевих органів виконавчої влади
6. Практичні завдання
7. Література

У вступній частині семінарського заняття формулюється його мета та визначаються навчальні питання, що мають бути розглянуті; оголошуються завдання (казуси), аналіз яких забезпечує досягнення навчальної мети.

Починаючи вивчення даної теми, слід мати на увазі, що радянська доктрина «розподілу державної влади» ідентифікувала виконавчу владу як різновид (вид) державної влади, який надає державі можливість здійснювати свою волю у сфері економіки, адміністративного управління та інших сферах шляхом впливу на об'єкти управління правовими засобами.

В теорії відокремлення влад європейська правова традиція ідентифікує виконавчу владу як самостійний вид влади в рамках державного урядування, яка здійснює за допомогою правових засобів реалізацію законів та інших нормативно-правових актів з метою забезпечення належної реалізації людських прав.

Правова природа виконавчої влади дозволяє наголосити на тому, що це окремий вид державного урядування. Місце і роль виконавчої влади в державному урядуванні найбільш чітко проявляється через призму форми державного правління (республіканської чи монархічної), адже виконавча влада може займати різне місце і відгравати різну роль, що залежить від різновиди форми державного правління в конкретній державі.

При розгляді другого питання варто зазначити, що система органів виконавчої влади в Україні об'єднує три організаційно-правові ланки: вищий рівень, центральний і місцевий.

До вищого рівня виконавчої влади згідно з Конституцією України належить Кабінет Міністрів України, який є вищим органом в системі органів виконавчої влади. Його повноваження поширюються на всю територію України.

Центральний рівень виконавчої влади включає в себе міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Вони також мають загальнодержавну компетенцію, але різниця між ними і Кабінетом Міністрів України в тому, що центральні органи виконавчої влади діють тільки у певному визначеному напрямку їх завдань, а Кабінет Міністрів України здійснює діяльність і забезпечує реалізацію державної політики в цілому.

Місцевий рівень – це третя ланка виконавчої влади, до якої належать місцеві державні адміністрації (обласні, районні, Київська та Севастопольська міські), Рада міністрів АР Крим та місцеві органи, які перебувають у безпосередньому підпорядкуванні центральним органам виконавчої влади.

При розгляді третього питання варто зазначити, що Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади, який відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України у межах, передбачених Конституцією України.

До основних завдань Кабінету Міністрів України, зокрема, належать: забезпечення державного суверенітету та економічної самостійності України, здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави, виконання Конституції та законів України, актів Президента України; вжиття заходів щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина, створення сприятливих умов для вільного і гармонійного розвитку особистості; забезпечення проведення бюджетної, фінансової, цінової, інвестиційної, у тому числі амортизаційної, податкової, структурно-галузевої політики; політики у сферах праці та зайнятості населення, соціального захисту, охорони здоров'я, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування; здійснення заходів щодо забезпечення обороноздатності та національної безпеки України,

громадського порядку, боротьби зі злочинністю, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; спрямування та координація роботи міністерств, інших органів виконавчої влади, здійснення контролю за їх діяльністю.

До складу Кабінету Міністрів України входять Прем'єр-міністр України, перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри та міністри України (ст. 113 Конституції України).

Прем'єр-міністр України призначається на посаду Верховною Радою України за поданням Президента України.

При розгляді четвертого питання варто зазначити, що організаційною формою роботи Кабінету Міністрів України є його засідання, які скликаються Прем'єр-міністром України. Засідання Кабінету Міністрів України вважається повноважним, якщо на ньому присутні більше ніж половина посадового складу Кабінету Міністрів України. Рішення Кабінету Міністрів приймаються шляхом голосування більшістю голосів посадового складу Кабінету Міністрів.

Актами Кабінету Міністрів України є обов'язкові для виконання постанови і розпорядження.

Акти Кабінету Міністрів України нормативного характеру видаються у формі постанов Кабінету Міністрів України.

Акти Кабінету Міністрів України з організаційно-розпорядчих та інших поточних питань видаються у формі розпоряджень Кабінету Міністрів України.

Розпорядження Кабінету Міністрів України набирають чинності з моменту їх прийняття, якщо цими розпорядженнями не встановлено пізніший термін набрання ними чинності.

При розгляді п'ятого питання варто зазначити, що питання регламентується Конституцією України та Законом України від 17.03.2011р. «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011р.

Центральний орган виконавчої влади - це орган виконавчої влади, який бере участь у формуванні і забезпеченні проведення державної політики у відповідних сферах суспільного та державного життя; підзвітний, підконтрольний і відповідальний перед Кабінетом Міністрів України; здійснює свої повноваження безпосередньо та через підпорядковані йому територіальні органи.

Система центральних органів виконавчої влади відповідно до норм Конституції України визначається Кабінетом Міністрів України, який утворює, реорганізовує та ліквідує міністерства та інші центральні органи виконавчої влади.

В заключній частині заняття підводяться підсумки щодо розгляду теми, визначаються помилки, які були допущені при її розгляді, визначаються методи їх усунення.

Дайте визначення наступних понять:

поділ влади, виконавча влада, конституційні основи організації та діяльності виконавчої влади, зміст виконавчої влади, сутність виконавчої влади, державне управління, виконавчо-розпорядча діяльність, правозастосовна влада, органи виконавчої влади в Україні, система органів, система виконавчої влади в Україні, принципи виконавчої влади, верховенства права, законності, поділу державної влади, безперервності, колегіальності, солідарної відповідальності, відкритості та прозорості, класифікація органів виконавчої влади, функції виконавчої влади, суб'єкти виконавчої влади, виконавчі органи загальної компетенції, виконавчі органи спеціальної компетенції, місцеві органи державної виконавчої влади, уряд, функції уряду, Кабінет Міністрів України, конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України, завдання Кабінету Міністрів України, принципи Кабінету Міністрів України, функції Кабінету Міністрів України, програмна функція, антикорупційна функція, повноваження Кабінету Міністрів України, конституційний склад та порядок формування Кабінету Міністрів України, Програма діяльності Кабінету Міністрів, постійні органи Кабінету Міністрів, консультативні органи Кабінету Міністрів, Прем'єр-міністр України, перший віцепрем'єр-міністр України, віцепрем'єр-міністри України, міністри України, члени Кабінету Міністрів України, звільнення з посади члена Кабінету Міністрів України, резолюція недовіри Кабінету Міністрів України, відставка Уряду, міністерство, міністр, державні комітети, центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом, державна служба, державні службовці, урядові органи державного управління, конституційно-правова відповідальність міністрів, завдання міністерства, територіальні органи міністерств, центральні органи виконавчої влади, апарат центрального органу виконавчої влади, місцеві державні адміністрації, місцеве управління, принцип поєднання централізації і децентралізації у здійсненні державної влади, завдання місцевих державних адміністрацій, об'єкт діяльності місцевих державних адміністрацій, функціональні повноваження місцевих державних адміністрацій, галузеві повноваження місцевих державних адміністрацій, акти органів виконавчої влади, накази, розпорядження, адміністративна реформа.

Скласти схеми:

- Система органів виконавчої влади в Україні.
- Акти органів виконавчої влади в Україні.
- Функції виконавчої влади в Україні.

Практичне завдання

Міністром закордонних справ України від імені України був укладений міжнародний договір з однією із арабських країн про спільні зусилля в боротьбі з тероризмом. Під впливом міжнародної дипломатії Президент України, посилаючись на свої конституційні повноваження з визначення основних напрямів зовнішньої політики України, визнав неправомірним підписання договору і оголосив про його розірвання. У свою чергу влада цієї арабської країни почала вимагати пояснень, оскільки жодних підстав вважати Міністра закордонних справ на момент укладання договору неуповноваженою особою не було.

1. Чи має Міністр закордонних справ повноваження укладати міжнародні договори від імені України?
2. Чи вправі Президент визнавати неправомірними дії Міністра закордонних справ?

Література

1. Совгиря О. В. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України: сучасний стан та тенденції розвитку : монографія. К. : Юрінком Інтер, 2012. 464 с.
2. Чикурлій С.О. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади України: дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституційне право; муніципальне право». К., 2008. 214 с.
3. Пелагеша Н. Тоталітарний абсурд: «державна влада» та її «гілки». URL:https://lb.ua/blog/natalia_pelagesha/451763_totalitarniy_absurd_derzhavna.htm 1 (дата звернення: 25.08.2023).